

Gustaf
Strengell
**BYGGNADEN
SOM KONSTVERK**

ntamo

BYGGNADEN SOM KONSTVERK

Gustaf Strengell

BYGGNADEN

SOM KONSTVERK

NTAMO

Helsingfors

2 0 2 4

FAKSIMILETRYCK EFTER ORIGINALUPPLAGAN
Schildt, Helsingfors 1928.

ISBN 978-952-215-939-7

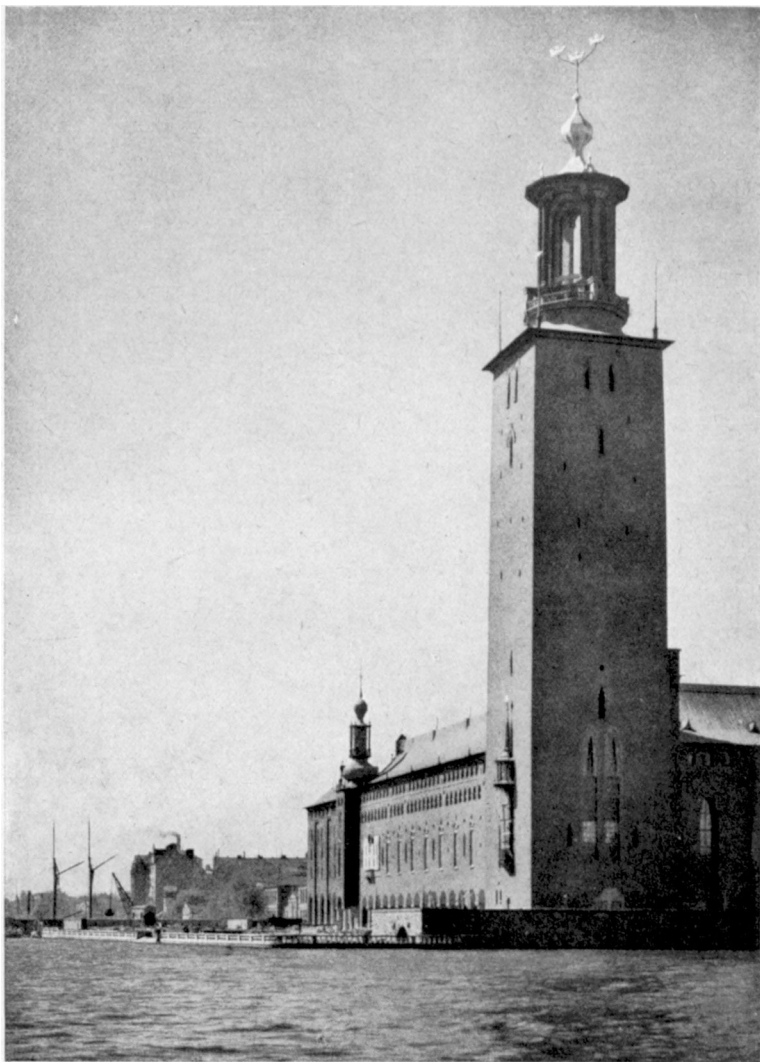
OMSLAG
Göran de Kopior

PÄRMBILD
Detalj av bilden som framställer *Villa Nissen* som byggdes
i 1904 efter ritningen av Gustaf Strengell och Sigurd Frosterus:
Hugo Sundström, *Villa Ekudden – Villa Tamminiemi* (14/vi/1940).
Museiverket

TILLVERKARE
BoD – Books on Demand, Norderstedt, Tyskland

NTAMO
Helsingfors 2024 (IV LINJEN 18, 00530 HFORS)
www.ntamo.net (info.ntamo@gmail.com)

RAGNAR ÖSTBERG
mästaren och människan

F Ö R O R D

Gångna kulturers människor, alldeles särskilt 1700-talets fint bildade överklass, ägnade byggnadskonstens verk ett levande intresse och förstodo att med insikt och odlad smak intränga i och bedöma dem ur konstnärlig synpunkt. I detta avseende har i vår tid en beklaglig förändring till det sämre inträtt.

Frågan i vilken grad det är möjligt att på intellektuell väg uppfostra till ökad konstförståelse är visserligen synnerligen diskutabel, och säkert torde vara att ingen konst — arkitekturen (jämte den därmed besläktade musiken) måhända minst av alla — upplåter sina djupaste hemligheter annat än åt de genom anlag och fallenhet naturligt kallades

ohjälpligen alltid rätt så fåtaliga krets. Att dock något med lämpliga konstpedagogiska medel kan uträttas anser författaren stå utom tvivel, och det är denna övertygelse som förmått honom att, ehuru väl inseende uppgiftens svårighet och sina egna ringa förutsättningar att med någon framgång lösa den, ge en flyktig skissering av arkitekturens konstnärliga uttrycksmedel. Här till inskränker sig bokens avsikt; några bredare analyser och ännu mindre en framställning av den arkitektoniska kompositionsläran må man därför icke vänta sig av den.

Lika litet som de båda föregångarne, **STADEN SOM KONSTVERK** och **HEMMET SOM KONSTVERK**, framträder den nya boken med några anspråk på självständighet i innehållet, vilket nästan helt stöder sig på lån (för de förnämsta källorna redogöres i slutet av boken). Vad den kan äga av nyhet och personlig hållning inskränker sig till anläggningen; så vitt författaren har sig bekant har ett liknande grepp på uppgiften icke tidigare försökts.

I ännu högre grad än annan konstilliteratur har den som behandlar företeelser från byggnadskonstens område koncentrerat sig på meddelandet av historiska fakta, vid sidan varav knappast annat än de viktigaste stildragen analytiskt behandlats. Alldeles särskilt gäller detta om de populärt hållna arkitekturhistoriska verk som vända sig till en större allmänhet. En mera ingående och omfattande estetisk-psykologisk tolkning av de arkitektoniska företeelserna finner man i dessa verk icke. Där återigen en sådan gives, som i vissa (i slutet av boken uppräknade) arbeten av några förnämligast tyska arkitekturforskare och -skriftställare — en **Wölfflin**, **Brinckmann** och **Worringer** — är utsikten tyvärr ringa att en svenskspråkig publik skall komma att direkte tillgodogöra sig deras mästerliga analyser.

Det är i känslan av att i denna punkt i vår svenska konstilliteratur en verklig brist råder, att här i visst avseende läsaren bjudits stenar i stället för bröd, som i föreliggande bok ett slags »kodifiering» av de nämnda tyska forskarnes delvis rätt så svårtillgängliga och bland rent historiskt material inblandade arkitekturanalyser blivit gjord.

I ännu högre grad än i någon av de tvenne tidigare böckerna har i denna tyngdpunkten förlagts till bildtexterna, vilka kunna sägas i sig fullt uttömma bokens syfte; de ha därför även, i en hel del fall, utformats bredare än förut.

Av de fortlöpande uppsatserna utgör den första ett av tvenne föredrag som författaren hösten 1924 på inbjudan av Konstakademien i Stockholm avhöll därstädes och påföljande vinter, på inbjudan av Det norske arkitektakademi, i Oslo. Den sista åter har tidigare, i något avvikande form, varit publicerad i tidningarna Svenska Dagbladet och Hufvudstadsbladet.

En kär tanke har för författaren varit att till de nu utkomna tre böckerna, behandlande staden, byggnaden och hemmet, foga ytterligare en med dem besläktad sådan om trädgården som konstverk; i all sin anspråkslöshet skulle serien därigenom erhålla åtminstone en fast yttre slutenhet och avrundning. Huruvida denna plan skall kunna förverkligas beror till icke ringa del på det mottagande den nu utgivna volymen får.

* * *

I likhet med vad som tidigare varit fallet är det mig även denna gång en angenäm plikt att till AKADEMISKA BOKHANDELN i Helsingfors frambära mitt tack för det stora tillmötesgående varmed böcker och bildverk ställts till mitt förfogande.

Pålastrarna, Lovisa, maj 1928.

G. S—II.

” att ge en flyktig skissering av
arkitekturens konstnärliga uttrycksmedel

Arkitekt Gustaf Strengell (1878–1937) var en av de
främsta tänkarna i Norden under 1900-talets
första decennier. Som lysande författare
med skarpt kritiskt öga
skrev han en fin serie med
Staden som konstverk (1922),
Hemmet som konstverk (1923)
och *Byggnaden som konstverk* (1928).
För medborgare av den unga republiken och
förvirrande moderniteten tolkade han
konsten att bygga, iakttaga och leva.

NTAMO 2024

ISBN 978-952-215-939-7